

Reactie HyXchange op de concept STIHWI-regeling

Het HyXchange initiatief heeft als doel het realiseren van een platform voor het verhandelen van waterstof op de Nederlandse infrastructuur inclusief de wereldwijde importen daarin en verbindingen met Europese landen daarmee. In dat kader beperkt HyXchange zich tot een reactie op vraag 8 van de consultatie, omdat daarin de marktwerking in het geding is.

Vraag 8: In paragraaf 2.3 van het algemene deel van de toelichting wordt uitgelegd dat de “tijdelijke versoepeling van inboeiseisen” die wordt geïntroduceerd in het wetsvoorstel jaarverplichting RFNBO’s in de industrie niet van toepassing is op deze subsidieregeling.

Vraag 8a – Wat vindt u van dit voornemen?

We zijn ten eerste blij met voornemen tot openstellen van deze subsidieregeling en erkennen het belang ervan voor de opschaling van groene waterstofproductie in Nederland. Tegelijkertijd zien we enkele verbeterpunten die essentieel zijn om een gelijk speelveld te creëren en de regeling optimaal te laten werken en daarmee de 42%-lidstaatverplichting tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten te realiseren.

Vanuit het belang van goede en eerlijke marktwerking en het voorkomen van ongelijke toegang tot staatsmiddelen, zoals verankerd in de beginselen van het EU-recht¹, achten wij het niet toepassen van de ontwikkelde “tijdelijke versoepeling van de inboeiseisen” methodiek binnen deze subsidieregeling ongewenst. Het buiten toepassing laten van deze versoepeling binnen de subsidieregeling zorgt wat ons betreft voor een ongelijk speelveld en een schending van artikel 107 van het EU handvest (en mogelijk ook andere soortgelijke regels). Veel geïnteresseerde ondernemingen kunnen namelijk niet van de regeling gebruik maken, zolang de waterstof hoofdinfrastructuur nog niet gereed is, immers deze is nodig om volgens massabalans regels groene waterstof te transporteren en daarin te handelen.

Deze bedrijven en industrieën worden zo achtergesteld. Dit is een verstoring van mededinging. Wij zijn voorstander van het toepassen van de **massabalans-regels aan de grens van een lidstaat** en het toepassen van de **tijdelijke versoepeling van de inboeiseisen voor alle groene waterstof binnen een lidstaat**.

Hierdoor wordt nationale “book-and-claim” handel mogelijk voor de nog niet aangesloten bedrijven, en ook tussen de industrieregio’s in Nederland die nog geen onderlinge verbinding hebben. Een manier om dit te effectueren, is door bij de transpositie van artikel 22 bis van RED III in Nederlandse regelgeving de tijdelijke versoepeling van inboeiseisen van toepassing te

¹ **Artikel 26 VwEU** - waarborging van een interne markt waarin het vrije verkeer van goederen en diensten wordt gewaarborgd. **Artikel 107 VwEU, lid 1:** “Behoudens de afwijkingen waarin de Verdragen voorzien, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.” Interpretatie van lid 1 van toepassing op deze situatie: Staatssteun is verboden indien: 1. Er staatsmiddelen worden ingezet (financiering of belastingvoordelen). 2. De maatregel een economisch voordeel oplevert dat de markt niet vanzelf zou geven. 3. De steun selectief is: niet alle ondernemingen kunnen ervan gebruikmaken, alleen een specifieke groep. 4. Er potentieel een verstoorde mededinging en beïnvloeding van handelsstromen tussen lidstaten plaatsvindt.

verklaren op de gehele lidstaatverplichting (42%) en niet alleen op de jaarverplichting (4%). Wanneer dit aangepast wordt, kan deze passage ook in de STIHWI-regeling worden aangepast. Toepassen van de tijdelijke versoepeling van inboekseisen op de gehele lidstaatverplichting (ten minste totdat de backbone gereed is, mogelijk ook daarna) bevordert de toegang die nieuwe en kleinere marktpartijen en partijen die afhankelijk zijn van de nationale waterstofinfrastructuur tot de STIHWI regeling, het vergroot marktliquiditeit en is goed toepasbaar in andere lidstaten.

Wij hebben ook een vraag gesteld hierover tijdens het info-webinar over de STIHWI. Het schriftelijke antwoord (zie bijlage) komt erop neer dat partijen industriële waterstof zouden moeten vervoeren via een tankwagen (zeer kostenverhogend, beperkt toepasbaar op grote volumes en milieu-onvriendelijk) of lokale oplossingen zouden moeten zoeken ten koste van landelijke infra en toekomstperspectief (suboptimaal, niet toekomstgericht, nadelig voor de infra). Dit is onbevredigend en benadeelt eenzijdig de partijen zonder toegang tot infrastructuur (openbaar of eigen). Wij roepen op tot een zo gelijk mogelijke oplossing voor iedereen: tijdelijke versoepeling van de inboekseisen voor alle groene waterstof binnen een lidstaat, en massabalans-regels aan de grens van een lidstaat.

Verder speelt mee dat de STIHWI-regeling als een tender vormgegeven is. Indien tijdelijke versoepeling van inboekseisen niet mogelijk is verdwijnt een deel van de concurrentiedruk (aangezien een deel van de potentiële spelers niet aan de vereisten kunnen voldoen), wat tot hogere subsidiebedragen per kilogram geproduceerde groene waterstof kan leiden. Dit betekent dat voor hetzelfde budget het Rijk bij een gelijk speelveld waarschijnlijk meer productie van groene waterstof zou kunnen realiseren. Het niet toepassen van de tijdelijke versoepeling van inboekseisen bij de STIHWI is dus ook vanuit financieel oogpunt onwenselijk.

Vraag 8b – Waarom zou het niet mogelijk zijn om uiterlijk per 1 januari 2030 een afnemer (inboeker) te vinden die HWI's kan genereren?

Het is in onze optiek niet realistisch om ervan uit te gaan dat uiterlijk 1 januari 2030 altijd een afnemer (inboeker) gevonden kan worden die HWI's kan genereren, omdat:

- **Waterstofbackbone in 2033 gereed:** De landelijke waterstofinfrastructuur (backbone) is naar huidige planning in 2033 operationeel. Tot die tijd is transport en fysieke levering via het netwerk slechts mogelijk in beperkte geografische gebieden (zoals gebieden met een privaat netwerk, of op moment van gebruik van groene waterstof in het eigen productieproces). Wanneer binnen het eigen gebied geen afnemer is die aan de eisen van de regeling voldoet, kan een afnemer niet certificaten inboeken en kan een producent dus geen aanvraag indienen. Wanneer de producent wel gebruik kan maken van tijdelijke versoepeling van inboekseisen geeft dit de mogelijkheid om elders een afnemer te vinden met wie een administratief leveringscontract wordt gesloten (en natuurlijk lokaal een fysieke afnemer).
- **Niet alle producenten en afnemers aangesloten:** Ook na oplevering in 2033 zullen niet alle producenten en afnemers zijn aangesloten op de backbone. Afnemers die niet aangesloten zijn op het nationale netwerk kunnen geen aanspraak maken op deze (en andere) regeling(en); dit geldt ook voor producenten die lokaal onvoldoende groene afzet hebben. Dit speelt o.a. bij productie-installaties of importterminals in regio's buiten de eerste aansluitclusters van de backbone, zoals de industrie van Noord-Nederland en decentraal gelegen kleine clusters.

Verder achten wij de termijn van drie maanden tussen subsidiegunning en het nemen van een FID-besluit te kort. Voor grote, complexe projecten is meer tijd nodig om financiering en

technische plannen zorgvuldig rond te krijgen. Oprekking (beperkt) van deze termijn geeft projecten de tijd om tot een FID te komen, zonder dat dit de kans aanzienlijk vergroot dat budgetten in projecten vast zit die niet tot een FID komen (zoals nu het geval bij een deel van de projecten met een OWE-beschikking – mede vanwege veranderde marktomstandigheden).

Additioneel argument: grote marktfragmentatie

Bij introductie van een STIHWI-regeling zonder tijdelijke versoepeling inboekseisen, in combinatie met een wetsvoorstel jaarverplichting RFNBO's in de industrie met wel versoepeling inboekseisen, ontstaan twee verschillende marktregimes voor één en hetzelfde nationale doel, namelijk een groot aandeel groene waterstof in de industrie. Daarnaast is er de vervoersregeling voor groene waterstof inclusief raffinageroute waarvoor weer andere regels gelden: drie marktregimes voor groene waterstof alleen al in Nederland. Dat is een grote versnippering van de markt, leidend tot grote inefficiency en omvangrijke uitvoeringskosten bij de deelnemers aan al deze systemen. Dit is geen goede groeiomgeving voor de net ontluikende waterstofmarkt.

Bedrijven die groene waterstof willen produceren doen dit met een tijdshorizon van 15+-jaar. HNS realiseert binnen enkele jaren na start van hun productie de nodige infrastructuur. De tijdelijke versoepeling van inboekregels (nationale *book-and-claim*) zou moeten fungeren als overgangsmiddel, niet als maatregel die toegang tot de markt (vanwege ongelijke toegang tot de STIHWI-regeling) verstoort en tot mededingingsrechtzaken leidt. De introductie van de tijdelijke versoepeling van inboekseisen heeft dan ook grote meerwaarde indien deze (tijdelijk) breed van toepassing wordt verklaard.

Samenvatting

Samenvattend zijn er de volgende bezwaren tegen het voorstel om de in de STIHWI geen gebruik te maken van de “*tijdelijke versoepeling van inboekseisen*”, wel geldend in het wetsvoorstel jaarverplichting RFNBO's in de industrie:

- Ongelijke behandeling van marktpartijen: oneerlijk, in strijd met Europese grondbeginselen;
- Versnippering waterstofmarkt: ondoelmatig, kostenverhogend, minder groei perspectief; en
- Ondoelmatige inzet publieke middelen vanwege (te) lage concurrentiedruk in de tender.

Bovenstaande problemen zijn te voorkomen indien het **wel** mogelijk is om in de STIHWI-regeling, feitelijk voor alle groene waterstof, de tijdelijke versoepeling van inboekseisen toe te passen, en zo doelmatiger de lidstaatverplichting te realiseren.

Dit kan door toepassen van de massabalans-regels aan de grens van een lidstaat en het toepassen van de tijdelijke versoepeling van de inboekseisen voor alle groene waterstof binnen een lidstaat. Zo wordt een zo veel mogelijk gelijk speelveld voor alle partijen gecreëerd, wordt de toekomstgerichtheid behouden en worden de subsidiekosten per kg waterstof geminimaliseerd.

Naar onze mening zou de Europese Commissie blij moeten zijn met deze effectieve oplossing vanuit Nederland, als meest waterstofrijke economie, en tevens voorlopig enige land die de lidstaatverplichting serieus operationeel implementeert. Wij denken dat de Nederlandse oplossing ook voor andere landen goed bruikbaar kan zijn, indien daar vergelijkbare problemen spelen.

Bijlage: Vraag door HyXchange tijdens info-webinar en schriftelijke RVO reactie daarop

Q: Klopt het dat het instrument 'versoepeling inboekregels' niet meetelt in deze regeling? Dat betekent toch dat bedrijven zonder fysieke waterstofconnectie de facto uitgesloten zijn van deze regeling: is dat niet in strijd met het principe van gelijke toegang?

A: Het klopt dat in deze regeling geen gebruik mag worden gemaakt van de tijdelijke versoepeling van inboekregels die gaat gelden onder de verplichting aan bedrijven. In de toelichting op de regeling wordt in paragraaf 2.3 onderbouwd waarom dit zo is. Voor bedrijven zonder fysieke connectie is deelname aan de regeling wellicht mogelijk voor kleinere volumes die via tube trailers zijn te vervoeren. Voor grote volumes vormt het nog ontbreken van pijpleidingen inderdaad een barrière voor het meedoen aan de eerste tender van de STIHWI. Die bedrijven zullen moeten wachten tot een vervolgtender waarin de vereiste wordt losgelaten dat de levering in 2030 moet starten. Het ontbreken van fysieke waterstofconnectie heeft meer gevolgen dan alleen de gevolgen die in de vraag worden benoemd. Het maakt ook het halen van de lidstaatverplichting uit artikel 22 bis van de Richtlijn hernieuwbare energie lastiger. Het ontbreken van die infrastructuur betekent echter niet dat de Europese Commissie automatisch toestaat dat dit lidstaatdoel naar een later jaartal kan worden opgeschoven, en dus moet Nederland iets doen om deze verplichting te halen. Dit is waarom de regeling nu wordt gelanceerd en dit is één van de redenen waarom de versoepeling inboekregels niet van toepassing wordt verklaard op deze subsidieregeling. Een bedrijf dat op korte termijn groene waterstof zou willen produceren ontwikkelt bij voorkeur een initiatief waarmee de afhankelijkheid van derden (zoals Hynetwork) zoveel mogelijk wordt voorkomen.